

Шульга В. О.,
студентка 5 курсу, 11 групи,
Інституту прокуратури та кримінальної
юстиції Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

КОНТРАБАНДА НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ В УКРАЇНІ, ВЧИНЕНА ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ ГРУПАМИ

Ключові слова: наркотики, контрабанда, організована злочинність.

Keywords: drugs, smuggling, organized crime.

Анотація: Розглянуто питання контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів в Україні організованими злочинними групами та надано їй кримінологічну характеристику.

Abstract: The issue of smuggling of narcotic drugs, psychotropic substances, their analogues or precursors committed by organized criminal groups and its criminological characteristics are considered.

Боротьба з організованими злочинними групами, що беруть участь у незаконній торгівлі наркотиками, є важливим компонентом заходів політики як ЄС, так і України у сфері протидії небезпечній організованій злочинності, за допомогою яких країни координують загальні пріоритети та оперативні дії. Як зазначили Європейський моніторинговий центр з наркотиків та наркотичної залежності (The European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction) та Європейська поліцейська служба (Europol, Європол) у своїй доповіді про ринки наркотиків в ЄС у 2016 році, контрабанда наркотиків європейською організованою транснаціональною злочинністю, створює проблеми у сфері прикордонного контролю та переміщення людей і товарів, а також є джерелом фінансування терористів та організованих злочинних груп [1, с. 31]. Саме тому контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів стала однією з ключових проблем нової стратегії внутрішньої безпеки як держав-членів ЄС, так і України, що потребує повноцінного дослідження цього явища, зокрема його кримінологічної характеристики.

По-перше, слід зазначити, що контрабандою (від італ. contro – проти, bando – урядової постанови) наркотиків, згідно зі статтями 201, 305 Кримінального кодексу України, вважається їх переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю. Як зазначено в преамбулі Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про контрабанду та порушення митних правил» № 8 від 03.06.2005 року, особи, що вчиняють контрабанду та порушують митні правила, посягають на встановлений законодавством України порядок переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України, внаслідок чого завдають шкоду економіці держави, її культурній спадщині, здоров'ю населення та громадській безпеці, сприяють розширенню тіньового сектора економіки.

По-друге, однією з кримінологічних характеристик контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів є те, що все частіше вони скоюються саме

організованими злочинними групами. В. М. Шевчук зазначає, що поряд із зростанням окремих видів контрабанди простежуються її якісні зміни: контрабандною діяльністю займаються організовані злочинні групи зі стійкими міжнародними зв'язками [2, с. 5]. За висновками українських експертів, організовані злочинні групи, що діють у сфері незаконного обігу наркотиків, використовуючи широкі міжрегіональні й міжнародні зв'язки, недосконалість законодавства, корумповані зв'язки в органах влади та управління, «прозорість» кордонів країн СНД, прагнуть до одержання надприбутку від реалізації наркотичних засобів. Тому основні зусилля суспільства й державних органів за таких умов повинні бути спрямовані на створення максимально ефективної системи протидії організованим формам злочинності у сфері незаконного обігу наркотиків [3, с. 146].

За даними статистики чинних звітів Генеральної прокуратури України, у 2013-2015 рр. працівниками правоохоронних органів було викрито 62 організовані злочинні групи, які вчинили контрабанду наркотичних засобів (із яких 32 транснаціональні – із міжнародними зв'язками), 6 – економічної спрямованості, 24 – сформовані на етнічній основі. До їх складу входило 277 осіб, яких викрито в скоєнні 347 злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, із них 243 – тяжкі й особливо тяжкі [3, с. 146]. Огляд наркоситуації в Україні (2016 р.) свідчить, що із 99307 виявлених осіб, що вчинили кримінальні правопорушення в сфері обігу наркотиків, 152 особи (0,15 %) вчинили правопорушення у складі групи, у тому числі у складі організованої групи або злочинної організації – 30 осіб, за участю неповнолітніх (змішаної групи) – 9 осіб, тільки неповнолітніми – 2 особи.

Слід також зазначити, що однією з негативних тенденцій боротьби з контрабандою є те, що перспективи і можливості судового вирішення кримінальних справ даної категорії залишаються невеликими. Так, за даними Служби безпеки України, до суду надходить тільки 25 % порушень митними органами кримінальних справ про контрабанду, а отримує покарання – десята частина обвинувачених [2, с. 3].

Більше того, як зазначає О. Ю. Шостко, у цьому зв'язку слід нагадати про дослідження, проведене під егідою ООН, яке підтвердило: у країнах із високим рівнем організованої злочинності органи кримінальної юстиції неспроможні адекватно протидіяти їй, а тому офіційна статистика не відбиває реальних масштабів відповідних злочинів. Низькі рівні зареєстрованої злочинності, зокрема фактів арешту за серйозні злочини у сфері незаконного обігу наркотиків, свідчать про слабку ефективність роботи органів кримінальної юстиції і високий рівень організованої злочинності [4, с. 72].

Отже, сучасна контрабанда наркотичних засобів, на переконання Г. В. Кириченка, характеризується високим ступенем організованості та міжнародними зв'язками. Тому боротьба із цими правопорушеннями не може бути ефективною без тісного міжнародного співробітництва. Найбільш результативно, на думку автора, митні органи використовують у цьому напрямку можливості українського бюро «Інтерпол» [5, с. 392-393].

Інша міжнародна установа – Європол – у своїх щорічних доповідях про боротьбу з організованою злочинністю хоча й повідомляє про ліквідацію великих організованих злочинних угруповань, що спеціалізуються на наркотрафіку, однак, як зазначає О. Р. Авдеев, в цих доповідях не помітно особливого оптимізму з приводу підсумків боротьби з наркобізнесом: навпаки, Європол змушений констатувати, що зусилля ЄС по боротьбі зі споживанням наркотиків і наркотрафіком не привели до значного скорочення числа наркоманів, основні шляхи наркотрафіку все ще не вдається блокувати [6, с. 10].

Таким чином, боротьба з організованою злочинністю в Україні має носити комплексний характер, зокрема враховувати кримінологічні характеристики контрабанди ними наркотичних засобів. Окрім уже зазначених заходів протидії злочинності у сфері митного контролю, слід спочатку провести на державному рівні комплексні дослідження латентності організованої злочинності в Україні, які б будувалися на альтернативних джерелах інформації, а вже потім розробляти і впроваджувати заходи протидії цьому явищу [4, с. 72].

Список використаних джерел:

1. Доклад о рынках наркотиков в ЕС: стратегический обзор (2016 год) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.emecdda.europa.eu/>
2. Основи методики розслідування контрабанди: Навч. посібник/ В. М. Шевчук. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2001. – 49 с.
3. Рудницький І. Характеристика організованих злочинних груп, що вчиняють контрабанду наркотичних засобів / І. Рудницький // Національний юридичний журнал: теорія і практика. – 2017. – № 1 (23). – С. 146-149.

4.Шостко О. Ю. Проблемні питання протидії організованій злочинності в Україні / О. Ю. Шостко // Сучасна кримінологія: досягнення, проблеми, перспективи : матеріали Між. наук. конф., присвяч. 50-річчю каф. кримінології та кримінально-виконавчого права (Харків, 9 груд. 2016 р.). – Х.:, 2016. – С. 71-73.

5.Кириченко Г. В. Пріоритетні напрямки міжвідомчого міжнародного співробітництва щодо запобігання контрабанді наркотичних засобів / Г. В. Кириченко // Актуальні пробл. держ. і права. – 2014. – Вип. 71. – С. 391-395.

6.Авдєєв О. Р. Організаційно-правовий механізм протидії контрабанді наркотичних речовин та фальсифікованих лікарських засобів в ЄС / О. Р. Авдєєв // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. – 2015. – Том 3. – Випуск 34. – С. 7-12.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман,
проф. Б. М. Головкін,
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

**Злочинність у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
3-68 кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.**

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017